

Стан міжнародного співробітництва України та Німеччини в сфері туризму

Корнєва К.О., Мотузенко О.О.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

Надійшла до редакційної колегії: 15.09.2021.

Прийнята: 03.10.2021.

Анотація. Метою статті є визначення, на основі аналізу, міжнародного співробітництва України та Німеччини в сфері туризму, перспективності такого стратегічного партнерства та векторів його розвитку у постковідний

період для ефективного відновлення туристичних потоків між країнами. Методика: дослідження проведено на основі загальнонаукових методів аналізу та синтезу інформації (аналітичного збору інформації, її узагальнення та систематизації) з урядових порталів, даних прикордонних служб, туристичних порталів обох країн, тощо. Результати: проаналізовано дипломатичні угоди, що стосуються туризму, визначені потенційні суб'єкти міжнародного співробітництва в обох країнах, проаналізовано туристичні потоки між країнами на початок пандемії COVID-19. Розглянуто перспективи співробітництва в контексті розвитку україно-німецьких відносин по відновленню туристичного ринку в період постковіду.

Наукова новизна: обґрунтовано роль Німеччини як важливого стратегічного партнера у розвитку туризму України (як в'їзного так і національного), визначено перспективні види туризму, з якими кожна дестинація може позиціонуватися на партнерському туристичному ринку у постковідний період. Практична значимість: розроблено практичні рекомендації, які можуть бути використані для обґрунтування стратегічного партнерства України з Німеччиною органами виконавчої влади у галузі туризму при створенні маркетингової стратегії просування України, як туристичної дестинації; для суб'єктів туристичної діяльності та організацій з управління туристичними дестинаціями. Визначено можливі партнерські організації в Німеччині для розбудови співробітництва з метою відновлення туристичного потоку у постковідний період, надано рекомендації щодо участі у міжнародних виставках.

Ключові слова: міжнародне співробітництво, туризм, туристичні потоки, Україна, Німеччина, COVID-19.

The state of international cooperation between Ukraine and Germany in the field of tourism

Kornieva K., Motuzenko O.

Taras Shevchenko National University, Kyiv, Ukraine,

Abstract. The aim of the article is to determine, based on the analysis of international cooperation between Ukraine and Germany in the field of tourism, the prospects of such a strategic partnership and vectors of its development in the postcovid period for effective restoration of tourist flows between countries. Methodology: the research was conducted on the basis of general scientific methods of analysis and synthesis of information (analytical collection of information, its generalization and systematization) from government portals, data of border services, tourist portals of both countries, etc. Results: Diplomatic agreements related to tourism are analyzed, potential subjects of international cooperation in both countries are identified, tourist flows between the countries at the beginning of the COVID-19 pandemic are analyzed. Prospects for cooperation in the context of the development of Ukrainian-German relations to restore the tourism market in the postcovid period are considered. Scientific novelty: the role of Germany as an important strategic partner in the development of tourism in Ukraine (both inbound and national), identifying promising types of tourism with which each destination can be positioned in the partner tourism market in the late period. Practical significance: the developed practical recommendations can be used to justify the strategic partnership of Ukraine with Germany

by the executive authorities in the field of tourism in creating a marketing strategy to promote Ukraine as a tourist destination; for tourism entities and organizations for the management of tourist destinations, possible partner organizations in Germany have been identified to build cooperation in order to restore the flow of tourists in the post-harvest period, recommendations for participation in international exhibitions have been provided.

Key words: international cooperation, tourism, tourist flows, Ukraine, Germany, COVID-19.

Вступ. Пандемія COVID-19 спричинила безпрецедентну кризу туристичної та дотичних галузей економіки. За оцінками експертів ЮНВТО на відновлення галузі до рівня 2019 року буде необхідно до 3 років. Постковідний період розпочнеться з жорсткої конкуренції туристичних дестинацій за туристичні потоки, тому в очікуванні відновлення туризму Україні, з одного боку, необхідно виводити на ринок якісні актуальні туристичні продукти, а іншого боку формувати партнерські альянси з найбільш потенційно важливими дестинаціями. Німеччина виступає потужним партнером для розвитку туризму через ефективну співпрацю країн, яка виражається у взаємоспрямованих туристичних потоках між країнами.

Методи та матеріали досліджень. Дослідження проведено на основі загальнонаукових методів аналізу та синтезу інформації (аналітичного збору інформації її узагальнення та систематизації) з урядових порталів, даних прикордонних служб, туристичних порталів обох країн, тощо.

Наукові дослідження співпраці України з ФРН складають значний доробок у різних сферах, які почали з'являтися після здобуття нашою країною незалежності та після встановлення дипломатичних зв'язків. Україно-німецьким відносинам присвячені такі роботи науковців, як «Україна й Німеччина — двосторонні відносини на початку 90-х років», «Європейська політика Федеративної Республіки Німеччини, 1970—1991» (Кудряченко, А.І.; Грабарчук, Г.О., 1994; Кудряченко, А.І., 1995), «Українсько-німецькі відносини у 90-х роках ХХ століття», «Українсько-німецькі відносини: політичні аспекти (1989—2004 рр.)» (Кривонос, Р. А.; Овсій, І.О., 1999; Кривонос, Р. А., 2005), «Українсько-німецькі відносини: політика, дипломатія, економіка, 1918-1933 рр.» (Кривець, Н. В., 2008), «Співробітництво України та ФРН у контексті європейської інтеграції», (Старостенко Г.В., 2002) та інших, але варто відмітити, що ці науковці ставили за мету висвітлити у своїх працях політичні, економічні та дипломатичні аспекти співпраці. У праці «Розвиток індустрії туризму Німеччини: досвід для України» (І. С. Посохов, 2013) проаналізовано сучасний стан ринку туристичних послуг Німеччини та розроблено рекомендації щодо використання досвіду Німеччини для його адаптації та впровадження в Україні з метою розширення її позицій на світовому ринку туристичних послуг. Також була висвітлена статистика туристичних потоків, зокрема іноземного туризму, в Україні та Німеччині за період 2000 – 2010 років (Брик С. Д, 2001).

Таким чином, у наведених роботах були розглянуті тільки питання співпраці у відмінних від туризму сферах, а також проаналізовані туристичні потоки та їх порівняльний аналіз, проте питання сучасного стану міжнародного співробітництва та перспектив між країнами в галузі туризму не є повністю розкритим та вимагає доопрацювання.

Метою статті є визначення стану співробітництва України та Німеччини в сфері туризму на початок пандемії COVID-19, обґрунтування перспективності стратегічного партнерства країн та векторів його розвитку для ефективного відновлення туристичних потоків між країнами у постковідний період; виокремлення актуальних та перспективних видів туристичної діяльності, які можуть стати рушійною силою поживлення туристичних потоків між країнами в умовах подолання постковідної кризи.

Результати та їх аналіз. Договірно-правова база відносин між Україною і ФРН складається сьогодні з 189 документів міжнародно-правового характеру, 43 з яких укладені на міждержавному та міжурядовому рівнях (Офіційний вебпортал парламенту України, 2021).

Першим політичним документом двостороннього волевиявлення стала Спільна декларація про основи відносин між Україною та Федеративною Республікою Німеччина, підписана в Києві 9 червня 1993 року тодішнім Президентом України Леонідом Кравчуком та Федеральним Канцлером Німеччини Гельмутом Кодем (Спільна декларація про основи відносин між Україною і Федеративною Республікою Німеччина, 1993).

Співробітництво України та Німеччини в галузі туризму базується на наступному ряді секторальних угод:

- Договір між Королівством Нідерландів, Королівством Бельгії, Федеративною Республікою Німеччина, Французької Республікою і Великим Герцогством Люксембург про поетапне скасування контролю на спільних кордонах (Шенгенська угода, 1985). Сторони будуть виступати в Європейських Співтовариствах з ініціативами, спрямованими на узгоджену скасування податку на додану вартість (БТВ) на перевезення туристів в Європейських Співтовариствах в країні, в якій починається туристський маршрут.

- Угода між Урядом Союзу Радянських Соціалістичних Республік та Урядом Федеративної Республіки Німеччини про молодіжні обміни (1989) (Сторони в рамках своїх можливостей підтримують співпрацю організацій, відповідальних за молодіжний туризм, в тому числі і з метою створення спільних підприємств в цій галузі).

- Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (2014) (Глава 16 «Туризм»).

Згідно ЗУ “Про туризм”, регулювання в галузі туризму здійснюється Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері туризму та курортів, Верховною Радою Автономної Республіки Крим та Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування, а також іншими органами в межах їх компетенції (Закон України «Про Туризм», 2021).

Суб'єктами, що здійснюють та/або забезпечують туристичну діяльність (далі - суб'єкти туристичної діяльності), є: туристичні оператори та туристичні агенти.

Державне агентство розвитку туризму України (ДАРТ) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра інфраструктури і який реалізує державну політику у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів).

Основними завданнями ДАРТ є:

- 1) реалізація державної політики у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів);

- 2) внесення на розгляд Міністра інфраструктури пропозицій щодо формування державної політики у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів) (Положення про Державне агентство розвитку туризму України, 2021).

Серед інших завдань, ДАРТ надає пропозиції та залучається до проведення досліджень туристичного ринку, підготовки та поширення інформації про Україну і її туристичні можливості на міжнародному туристичному ринку та всередині держави, зокрема шляхом організації презентацій про туристичні можливості України, робочих нарад, конференцій, семінарів тощо, а також участі у виставкових заходах як в Україні, так і за кордоном;

за дорученням Міністра інфраструктури бере участь у розробленні міжнародних договорів у сфері туристичної діяльності, готує та подає в установленому порядку пропозиції щодо їх укладення і денонсації, забезпечує виконання Україною зобов'язань за міжнародними договорами з питань, що належать до його компетенції;

за дорученням Міністра інфраструктури бере в установленому порядку участь у міжнародних заходах з питань туризму, міжнародного співробітництва, утвердження України на світовому туристичному ринку.

У Німеччині ж не існує федерального закону про туризм, тобто не існує спеціальних законодавчих положень щодо розвитку туризму в Німеччині на федеральному рівні (Tourismuspolitischer Bericht der Bundesregierung, 2013). Завдяки федеральній структурі Німеччини в федеральних землях розробляються незалежні туристичні концепції та стратегії розвитку туризму.

Мета туристичної політики на федеральному рівні полягає у створенні сприятливих рамкових умов для позитивного розвитку туризму в Німеччині.

Конкретне планування, розвиток та безпосереднє сприяння розвитку туризму є відповідальністю окремих федеральних земель та муніципалітетів.

Федеральний державний комітет з туризму служить для координації федеральної та державної діяльності.

Офіс уповноваженого Федерального уряду з питань туризму існує з грудня 2005 року та займається вирішенням проблем парламентської влади щодо питань туристичної політики та є доступним, як контактна особа для туристичної галузі та її асоціацій.

Крім того, в німецькому Бундестазі існує комітет з питань туризму, який, крім усього іншого, консулює щодо законопроектів та пропозицій, що стосуються туристичної політики, а також своїми ініціативами, запитами та слуханнями сприяє обговоренню процесів та питань, що стосуються туристичної політики.

Консультативна рада з питань туризму при Федеральному міністерстві економіки існує з 1977 року. Її завдання – консулювати федерального міністра з питань економіки та енергетики та уповноваженого з питань туризму федерального уряду та вносити пропозиції щодо подальшого розвитку.

Німецька національна туристична рада, яка існує з 1948 р., продає Німеччину як місце подорожі за кордон від імені федерального уряду, наразі отримує близько 30 мільйонів євро щорічно.

Представники в межах своїх обов'язків у сфері туризму:

- Міністерство закордонних справ (безпека у подорожах, зовнішня культурна та освітня політика, питання візи);
- Уповноважений Федерального уряду з питань культури та ЗМІ (культурний туризм);
- Федеральне міністерство праці та соціальних питань (безбар'єрний туризм, сприяння професійному розвитку (наприклад, в індустрії гостинності);
- Федеральне міністерство освіти і досліджень (дослідження та проекти в галузі туризму);
- Федеральне міністерство продовольства та сільського господарства (розвиток агротуризму, маркування харчових продуктів);
- Федеральне міністерство охорони здоров'я (аспекти охорони здоров'я в галузі туризму);
- Федеральне міністерство внутрішніх справ (візові питання, закони про реєстрацію, європейські ініціативи, такі як, наприклад, система в'їзду-виїзду для реєстрації та контролю в'їзду та виїзду громадян третіх країн);

- Федеральне міністерство юстиції та захисту споживачів (Директива про пакетні поїздки та супутні туристичні послуги, арбітраж у повітряному сполученні, права на неповний робочий день, заходи щодо захисту дітей від сексуальної експлуатації в туризмі);
- Федеральне міністерство навколишнього середовища, охорони природи, будівництва та ядерної безпеки (стійкий розвиток туризму в Німеччині);
- Федеральне міністерство транспорту та цифрової інфраструктури (транспорт, інвестиції в транспортну інфраструктуру, оцифрування та широкосмугове фінансування);
- Федеральне міністерство економічного співробітництва та розвитку (сприяння розвитку туризму) (Tourismuspolitischer Bericht der Bundesregierung, 2013).

Таким чином, політика в галузі туризму в Німеччині є завданням поперечного перерізу, тому багато окремих питань належать до компетенції федеральних міністерств.

Закон України «Про туризм» Розділом V передбачає ще одного учасника туристичних правовідносин: об'єднання громадян та неприбуткові організації в галузі туризму (Закон України «Про Туризм», 2021).

З метою реалізації та захисту своїх прав і законних інтересів у галузі туризму суб'єкти туристичної діяльності можуть створювати неприбуткові організації у сфері туристичної діяльності (Закон України «Про громадські об'єднання», 2021; Цивільний Кодекс України, 2021).

Громадяни України, іноземці та особи без громадянства з метою реалізації та захисту прав і законних інтересів можуть об'єднуватися в громадські організації туристичної спрямованості.

Громадські організації туристичної спрямованості можуть відповідно до закону представляти інтереси громадян – споживачів туристичних послуг.

Основні туристичні організації України:

1. Національна туристична організація України (НТОУ) спрямована на приведення сектора туризму до найбільш збалансованої і стійкої моделі розвитку.

Місія НТО України – це консолідація туристичного сектору, розвиток мережі регіональних ДМО, підвищення рівня знань та якості національного туристичного продукту у всіх регіонах України.

Мета НТО – створити постійно діючу мережу-платформу об'єднання регіональних, міських і галузевих туристичних організацій для підвищення якості національного туристичного продукту, розвитку системи професійних знань і підготовки фахівців, а також всього комплексу маркетингу туристичного бренду України на внутрішньому і глобальному ринку", – пояснив директор департаменту туризму і курортів.

В установчому засіданні НТО брали участь регіональні та міські туристичні асоціації Києва, Одеси, Львова, Херсона, Миколаєва, Тернополя та Харкова; галузеві асоціації та організації, представники науки і освіти; компанії "Укразлізниця", "Міжнародні авіалінії України", Visa, Google, InterContinental, GST Group тощо (НТО України, 2021).

НТО співпрацює з такими організаціями, як WTTC (Всесвітня Рада по Туризму та Подорожам), зокрема у співпраці з ними презентували серію протоколів для основних галузей туристичного сектору України з метою ефективного пом'якшення наслідків пандемії COVID-19 та запроваджують особливу відзнаку #ПодорожуйБезпечно (#SafeTravels), ЮНВТО.

2. Туристична асоціація України (ТАУ) — всеукраїнська громадська організація в галузі туризму. Створена у квітні 1998 року в місті Києві на підставі Законів України «Про туризм» та «Про об'єднання громадян». Організація є професійним об'єднанням підприємств сфери туризму України. ТАУ об'єднує провідних представників туристичного бізнесу України

та активно розвиває вітчизняний ринок туристичних послуг (Туристична Асоціація України, 2021).

3. Українська Асоціація Активного та Екологічного Туризму – громадська ініціатива, яка займається популяризацією та розвитком дружніх природі активних видів відпочинку та екологічного туризму. Асоціація – сфера професіоналів, де обмінюються актуальною інформацією, піднімаються і вирішуються назрілі проблеми (Українська асоціація активного та екологічного туризму, 2021).

4. Львівська Асоціація Розвитку Туризму (ЛАРТ) – створено у 2000 році за підтримки Міністерства Міжнародного Розвитку Великої Британії (DFID) у партнерстві із органами державного самоврядування, туристичними фірмами та організаціями Львівщини. Місія: Розвивати потенціал туристичної галузі, підвищувати її економічний та соціальний вплив на максимальне задоволення інтересів громадян, працюючи у партнерстві із приватним та державним секторами (Львівська Асоціація Розвитку Туризму, 2021).

В січні 2014 року при фінансовій підтримці Програми транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна ЄІСП 2007-2013 розпочав роботу проект за назвою: «Спільна промоція туристичних можливостей та культурно-історичної спадщини Львівської області, Підкарпатського і Люблінського воєводств».

5. Київська туристична асоціація – об'єднання представників індустрії гостинності України, основна мета якого просування туристичного потенціалу України, розвиток території та просування всіх видів туризму в країні. Місія – це просувати Україну як гостинну країну для туристів з усього світу. Збільшення туристичного потоку, відкриття нових ринків, залучення інвестицій у гостинність, (Київська туристична асоціація, 2021).

Основні туристичні організації Німеччини:

1. Німецька асоціація туризму (DTV), що налічує близько 100 членів та є центром компетенції з усіх питань, що стосуються туризму в Німеччині, надає численні комунікації, поради та послуги. Члени DTV мають можливість активно представляти свої інтереси в асоціації. Перш за все, різні спеціалізовані органи асоціації служать важливими інтерфейсами (Deutscher Tourismusverband (DTV), 2021).

2. Туристична асоціація Шпревальда (Tourismusverband Spreewald) формує дах, під яким об'єднуються туристичні інтереси регіону. Разом з партнерами та постачальниками послуг Шпревальда, профіль регіону зміцнюється з точки зору різноманітності туристичних пропозицій та якості послуг. Постійний обмін між постачальниками послуг та постійна взаємодія з гостями є важливою частиною роботи. Метою організації є розвиток туристичного та рекреаційного руху в соціально-екологічному аспекті в економічному районі Шпревальда. Основна увага приділяється туристичному маркетингу та іміджевій рекламі для Шпревальду в Німеччині та за кордоном. Наприклад, туристична асоціація видає власну друковану продукцію, таку як журнал Spreewald Journal та брошуру Spreewald "Urlaub", представляє регіон відпочинку на національних та міжнародних ярмарках і є компетентним контактом для консультацій гостей. Також є сертифікований туристичний інформаційний центр при туристичному бюро Шпревальда в Раддуші. Послуги на місці включають особисті поради та для гостей безкоштовне створення пропозицій щодо проживання, групових поїздок, одноденних поїздок та програм подорожей у Шпревальді. Організація туру, продаж квитків на події та безкоштовні інформаційні брошури – також серед пропонованих послуг (Tourismusverband Spreewald e.V. | Informationen, 2021).

3. Tannheimer Tal поєднує природу та культуру у великому гірському світі, де спорт та насолоди, досвід та відкриття дуже близькі один до одного. Тільки два-три покоління тому

далекоглядні люди з цієї долини зібрались, щоб заснувати "асоціацію з благоустрою". Вони хотіли створити основу для того, щоб гості почувались тут комфортно та насолоджувались красою гір та природи. Завданням туристичної асоціації є революційна ідея та новаторська інновація на 100 років (Tannheimer Tal | Tannheimer Tal Tourismus, 2021).

4. Фрайбурзька асоціація туризму (FTV) – приватна, некомерційна асоціація, яка уповноважена державою рекламувати туристичні пропозиції кантону та розвивати туризм у кантоні Фрібур, під торговою маркою "Регіон Фрібурга". FTV виконує завдання, які покладені на нього законом про туризм і які відповідають "Баченню 2030". Основними завданнями є представництво інтересів туризму на кантональному, національному та міжнародному рівнях. Свою маркетингову діяльність він засновує на особливостях трьох географічних регіонів: передгір'я Альп, озерного регіону, Фрайбурга та центру. Основна увага приділяється природній та культурній спадщині.

У цифровому та спільному світі FTV прагне бути "на одну традицію вперед" за допомогою різних проектів (Fribourg region | Freiburger Tourismusverband, 2021).

Туристичні потоки. Виїзд громадян України в ФРН в 2017 році склав 344 150 чол., з них вказали метою туризм – 4 827 чол. (Державна служба статистики: Виїзд громадян України за кордон за країнами, до яких вони виїжджали, 2021).

Вїзд громадян ФРН в Україну в 2017 році склав 209 447 чол., з них вказали метою туризм – 1 419 чол., культурний та спортивний обмін, релігійна причина – 1 690 чол., службова та ділова мета – 100 чол. (Державна служба статистики: Вїзд іноземних громадян в Україну за країнами, з яких вони прибули, 2021).

Подібні дані можуть вказувати на можливість збільшення власне туристичних потоків за рахунок перетворення ділових поїздок в сформовані ділові туристичні поїздки, а також потенціал для перетворення культурного обміну на залучення німецьких туристів до України з метою відвідування культурних та релігійних пам'яток, ностальгічного туризму на основі сформованих повноцінних туристичних послуг.

Таблиця 1. Аналіз туристичних пропозицій до Німеччини та ринку України [упорядковано авторами за пропозиціями туристичних фірм України (Туристична фірма «Феєрія» – Німеччина, 2021; Туристичне агентство «Аккорд-Тур» – Німеччина, 2021; Туристичне агентство Фарватер Тревел – Німеччина, 2021; Туристичне агентство «Міленіум Плюс» – Німеччина, 2021; Туристичне агентство «Прайд-Тревел» – Німеччина, 2021)]

Туроператор	Вид подорожі, запропоновані destinations тощо
Аккорд-тур	Запропоновано 161 тур; Тривалість туру може складати від 4 до 18 днів; Ціна залежить від кількості днів, наявності розміщення в готелі певного рівня та може складати від 49 євро до 896 євро; Популярні міста і місця: Аахен, Бад-Гарцбург, Баден-Баден, Бамберг, Берлін, Боденське озеро, Бремен, Вюрцбург, Гамбург, Ганновер, Гослар, Дрезден, Європа-парк, замки Рейну, Замок Нойшванштайн, Кведлінбург, Кельн, Кемптен, Кірххайм-Мюнхен, Кляйнмахнов, Кобленц, Леголенд, Лейпциг, Любек, Майсен, Мангейм, Мюнхен, Нюрнберг, Обердінг, Парк Tropical Islands Resort, Потсдам, Радебойль, Регенсбург, Роттенбург, Саарбрюкен, Саксонська Швейцарія, Тройсдорф, Франкфурт, Франкфурт на Майні, Хайде Парк, Хайдельберг, Гарц, Штайн, Штутгарт, Ерфурт.
Феєрія-тур	29 турів. Німеччина в складі інших destinations.
Міленіум +	29 турів, з них 25 в складі інших destinations. Тривалість туру складає від 4 до 13 днів, ціна залежить від кількості днів та коливається від 110 євро до 713 євро.

Прайд-тревел	16 турів, з них 12 в складі інших дестинацій. Тривалість туру складає від 7 до 14 днів, ціна залежить від кількості днів та коливається від 145 євро до 175 євро.
Фарвател. Тревел	13 турів повністю по країні: Берлін, Мюнхен, Гарміш-Партенкірхен. Тривалість туру складає від 5 до 17 днів, ціна залежить від кількості днів та коливається від 230 євро до 931 євро.

Таблиця 2. Туроператори Німеччини, що надають можливість турів в Україну [упорядковано авторами за пропозиціями туристичних фірм Німеччини (Die besten Free Walking Touren in Ukraine, 2021; Die 10 Besten Ukraine Ganztägige Touren 2020 | Viator, 2020, Ukraine Ausflüge und Touren - rent-a-guide, 2021; Wandern in der Ukraine: die schönsten Touren der Region, 2021; Wohnmobiltour - Westukraine & Moldau, 2021)]

Туроператор	Вид подорожі, запропоновані дестинації тощо
Outdooractive	Карпати
Viator	Київ, Львів (вареники- та борщ-тури), Чорнобиль-Прип'ять, Одеса (катакомби), Межигір'я.
Guruwalk	Київ, Львів, Одеса, Чорнобиль-Прип'ять
Rent-a-guide	Київ, Чорнобиль-Прип'ять
Seabridge-tours	Одеса

На інтенсивність туристичного потоку позитивно впливає безвізовий режим: на території Німеччини громадяни України можуть перебувати до 90 днів протягом 180-денного проміжку часу. Потрібно мати біометричний закордонний паспорт, який повинен бути дійсним ще протягом щонайменше трьох місяців після запланованої дати виїзду з шенгенської території. Є можливість подорожувати без візи як турист, з метою відвідання друзів та родичів, для участі у культурних та спортивних заходах, у службових потребах, як журналіст, для лікування, короткострокового навчання, для участі у курсах підвищення кваліфікації/тренінгах та з тому подібною метою.

Туристичні виставки слід розглядати як ефективний інструмент налагодження міжнародного співробітництва, ефективну міжнародну платформу для консолідації та спілкування професіоналів туристичної галузі з різних країн світу.

Найкрупніші туристичні виставки Німеччини:

1. Туризм та караванінг Лейпциг (проводиться з 1990 року)

Touristik & Caravaning (TC) в Лейпцигу - це найбільша туристична виставка в Центральній Німеччині, яка пропонує ідеальне поєднання туризму, караванів, велосипедів та відпочинку (TC Touristik & Caravaning | Leipziger Messe, 2021).

2. RDA Group Travel Expo (проводиться з 2016 року)

RDA Group Travel Expo – це не лише провідна платформа закупівель, а й центр передачі знань та досвіду групового туризму. Експерти галузі говорять про популярні галузеві проблеми на форумі Trend, такі як право, комунікації, маркетинг, дистрибуція та продаж. Форум Trend також служить додатковою мережевою платформою для B2B, пропонуючи безліч чудових можливостей для спеціальних контактів між експонентами та відвідувачами торгівлі.

У 2017 році у виставці брала участь українська мережа готелів Premier Hotels and Resorts (Cologne: RDA - Group Travel Expo, 2021).

3. Туристична біржа Потсдам (проводиться з 2001 року)

Туристична ярмарка Потсдаму – найкращий спосіб встановити прямий контакт із клієнтами в сфері туристичного бізнесу (Messe Potsdam Termine | Messen Potsdam, 2021).

Україна ж на сьогоднішній день недостатньо представлена на туристичних виставках Німеччини та задля промоції українського туристичного ринку вкрай необхідне гідне представлення наприклад, на Туристичній Біржі Потсдаму, на офіційному рівні.

Основні туристичні виставки України:

1. УІТТ – це традиційне щорічне місце зустрічі міжнародних туристичних організацій, національних і регіональних туристичних комітетів, туристичних операторів і турагентств, представників держструктур, авіа, готелів, перевізників та медіа. Аналітика 25-ї ювілейної виставки УІТТ'2019: «УКРАЇНА - Подорожі та Туризм»: 361 компаній-учасниць; 23 країни світу; 18 533 фахівців туристичної галузі відвідали виставку цього року (в порівнянні з показниками 2017 приріст на 4%). В національній експозиції 2019 року взяло участь 39 міст і регіонів туристичної України.

В УІТТ'2019 прийняли участь 23 країни, серед яких, на жаль, не було Німеччини. При цьому Німеччина зазначена як одна із 40 країн, які відвідали захід (УІТТ - туристична виставка «Україна - Подорожі та Туризм», 2021).

2. Виставка УІТМ Щорічно Міжнародний туристичний салон "Україна" об'єднує сотні компаній-учасників, делегатів готелів, курортів, авіакомпаній та аеропортів, а також представників міжнародних та національних туристичних організацій, дипломатів, урядових міністерств та відомств, агентів суміжних галузей з України та 20 країн.

Зазвичай у заході бере участь тисячі B2B аудиторії з усіх регіонів України та інших країн.

Протягом 2-4 жовтня 2019 іноземні та вітчизняні туристичні компанії представили найцікавіші маршрути у 25 країн світу. А більше 4 000 турагентів з усіх куточків України відвідали виставку та знайшли нові ідеї для відпочинку своїх туристів. У 2019 році участь в головній виставці осінньо-зимового взяли національні туристичні організації з Болгарії, Домініканської Республіки, Грузії, Єгипту, Індії, Куби, Малайзію, Палестини, Польщі, Таїланду та компанії, що пропонували тури у наступні країни: Грецію, Італію, Кіпр, Португалію, Словаччину, Францію, Угорщину, Україну, Чехію, Японію.

Німеччина стала однією із 27 країн-відвідувачів. Окрім того, в рамках заходу відбувся B2B WORKSHOP 10 x 10 – зустріч з байерами для міст і регіонів України. На workshop 10 міст та регіонів України зустрілися з 10 міжнародними байерами з Азербайджану, Великобританії, Ізраїлю, Латвії, Литви, Німеччини, Польщі, Туреччини, Франції, Чехії. Організаторами заходу виступили виставкова компанія Premier Expo, Київська Туристична Асоціація, Управління туризму та промоцій виконавчого органу Київської міської державної адміністрації (УІТМ Міжнародний туристичний салон «Україна», 2021).

3. Міжнародна виставка «ТурЕКСПО» – це визначна подія у туристичному бізнесі Західної України, місце зустрічі національних та представників міжнародних туристичних організацій, керівників закладів розміщення відпочинку та оздоровлення.

Основна мета Форуму – активізація розвитку внутрішнього та в'їзного туризму, просування українського туристичного продукту на міжнародний ринок, популяризація туристичних можливостей та маловідомих об'єктів України та світу, демонстрація широкому колу фахівців новітніх досягнень в сфері послуг, створення майданчику для проведення переговорів, в тому числі, з іноземними учасниками.

Виставка проходить в рамках Львівського міжнародного форуму індустрії туризму та гостинності, який поєднує в собі дві взаємопов'язаних виставки, а саме Міжнародну виставку «ТурЕКСПО» та Спеціалізовану виставку «Готельний та ресторанний бізнес» (Міжнародна виставка-ярмарок «ТурЕКСПО» - Гал-ЕКСПО, 2021)

Таким чином, можна зробити висновки, що Німеччина проявляє інтерес до туристичної сфери України, тому що на найкрупніших виставках УІТТ та УІТМ вона була помічена відвідувачем, а також на УІТМ у 2019 році представила своїх байерів на workshop.

Висновки. В ході дослідження були проаналізовані нормативно-правові та дипломатичні угоди між ФРН та Україною, розглянуті секторальні угоди між обома країнами, що стосуються туризму. Можна відмітити, що прямої угоди щодо туризму немає, а співробітництво скоріше укладено на регіональному рівні (широко представлена співпраця міст-побратимів), проте міжурядові прямі угоди про туризм між ФРН та Україною відсутні, є виключно багатосторонні документи.

Аналіз суб'єктів, що можуть здійснювати туристичну діяльність та можуть займатися міжнародною співпрацею показав подібність в обох країнах а значна кількість наявних професійних громадських організацій з питань туризму дозволяє розглядати їх як потенційний ресурс міжнародного співробітництва, особливо на міжрегіональному рівні.

Аналізуючи туристичну співпрацю країн нині, можна відмітити, що кількість і громадян України, які в'їжджають до ФРН, і громадян ФРН, які приїжджають до нас, поступово збільшується в останні роки.

Що стосується можливості виїзду, велика кількість українських туроператорів представляють тури до Німеччини, як сольні, так і у складі турів до декількох країн. У ФРН також представлені тури до України. Аналізуючи попит зі сторони жителів Німеччини, варто відмітити, що перспективними турами можуть бути культурно-пізнавальні, індустриальні, еногастрономічні, ностальгічні (німецький слід).

Країни мають точки дотику в сфері туристичних виставок та значні туристичні потоки, які можуть бути посилені після пандемії COVID-19 за умов докладення зусиль задля створення актуального туристичного бренду України на теренах Німеччини та розбудови міжнародного співробітництва на всіх рівнях. З огляду на сучасний стан міжнародної співпраці в галузі туризму, авторами сформовано відповідні рекомендації задля стрімкого розвитку туристичної сфери України на німецькому просторі в умовах постковідної кризи. У зв'язку з необхідністю плідної співпраці між країнами в сфері туризму були запропоновані наступні рекомендації:

1. Оптимізація роботи туристичних суб'єктів.

Вибір Державною агенцією туристичного бренду України, який буде цікавим закордоном, та зокрема у Німеччині задля залучення німецьких туристів до України.

Згідно проведеного аналізу, серед турів до України з ФРН виділяються напрямки індустриального туризму, еногастрономічного, ностальгічного та культурно-пізнавального, розвиток яких буде сприяти сильному позиціонуванню України після пандемії COVID-19.

Організація промотурів Україною для німецьких туристичних операторів.

Започаткування роботи німецькомовних аудіогідів у популярних музеях України, що буде оптимальним підґрунтям задля відвідування німецькими туристами музейної спадщини.

2. Підвищення активності посольств.

Розширення представленої інформації на сайті Посольства України у ФРН, створення у розділі «Співробітництво» окремої вкладки «Співробітництво в туристичній сфері» з наданням повної інформації про можливість відпочинку в Україні та всі супутні туристичні продукти.

З метою популяризації українських атракцій створити проморолик, який буде представлений на сайті Посольства та на сайтах всіх представництв. Як приклад можна навести розміщений проморолик Посольства України в Туреччині (Ukrayna Bizleri Bekliyor, 2019).

3. Стимулювання роботи громадських організацій.

Сприяти залученню українських профільних НГО до встановлення партнерських відносин з німецькими недержавними організаціями.

4. Гідне представлення України на найкрупніших туристичних виставках Німеччини, зокрема, на RDA Group Travel Expo або на Постдамській туристичній виставці.

<http://constructgeo.knu.ua>

6. ДАРТ та профільним НГО активізувати діяльність з консолідації туристичного бізнесу України та формування спільних або узгоджених маркетингових стратегій щодо просування в Німеччині України, як туристичної дестинації.

7. Повернення до практики “побратимських” відносин між українськими та німецькими містами та областями, в яких туризм повинен відігравати основну роль.

Таким чином, співпраця потребує більш інтенсивного розвитку задля формування перспективного альянсу з потужним партнером. Україні потрібно визначитися із напрямками пріоритетної діяльності задля просування себе як перспективного туристичного ринку в Німеччині.

Список використаних джерел

Bryk S. D., 2011. Dynamika inozemnogo turyzmu v Ukraini ta Nimechchyni za danymy 2000-2010 rr [Dynamics of foreign tourism in Ukraine and Germany according to 2000-2010]. – Geografija ta turizm. – 2011 (in Ukrainian).

[Cologne: RDA - Group Travel Expo. Retrieved from https://www.rda-expo.de/en/cologne](https://www.rda-expo.de/en/cologne)

Cyvil'nyj Kodeks Ukrainy [The Civil Code of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

Derzhavna sluzhba statystryky: Vi'zd inozemnyh gromadjan v Ukrainu za krai'namy, z jakyh vony prybulu [State Statistics Service: Entry of foreign citizens into Ukraine by the countries from which they came].

[Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/tyr/tyr_u/arh_vig.html](http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/tyr/tyr_u/arh_vig.html)

Derzhavna sluzhba statystryky: Vyi'zd gromadjan Ukrainy za kordon za krai'namy, do jakyh vony vyi'zhdzhaly [State Statistics Service: Departure of Ukrainian citizens abroad to the countries to which they traveled].

[Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/tyr/tyr_u/arh_vigw.html](http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/tyr/tyr_u/arh_vigw.html)

[Deutscher Tourismusverband \(DTV\). Retrieved from https://www.deutschertourismusverband.de/](https://www.deutschertourismusverband.de/)

Die 10 Besten Ukraine Ganztägige Touren 2020 | Viator. Retrieved from <https://www.viator.com/de-CH/Ukraine-tours/Full-day-Tours/d781-g12-c94?sortType=featured>

[Die besten Free Walking Touren in Ukraine. Retrieved from https://www.guruwalk.com/de/ukraine](https://www.guruwalk.com/de/ukraine)

Dogovir mizh Korolivstvom Niderlandiv, Korolivstvom Bel'gii', Federatyvnoju Respublikoju Nimechchyna, Francuz'koju Respublikoju ta Velykym Gercogstvom Ljuksemburg shhodo poetapnoi' vidminy kontrolju na zagal'nyh kordonah (Shengens'ka ugoda) [Agreement between the Kingdom of the Netherlands, the Kingdom of Belgium, the Federal Republic of Germany, the French Republic and the Grand Duchy of Luxembourg concerning the phasing out of controls at common borders (Schengen Agreement)].

[Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987_004#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987_004#Text)

[Fribourg region | Freiburger Tourismusverband. Retrieved from https://www.fribourgregion.ch/de/](https://www.fribourgregion.ch/de/)

Kryvec', N. V., 2008. Ukrain's'ko-nimec'ki vidnosyny: polityka, diplomatija, ekonomika, 1918-1933 rr. [Ukrainian-German relations: politics, diplomacy, economics, 1918-1933]. – Kyi'v: Instytut istorii' Ukrainy NAN Ukrainy, 2008.

Kryvonos, R. A., 2005. Ukrain's'ko-nimec'ki vidnosyny: politychni aspekty (1989—2004 rr.) [Ukrainian-German relations: political aspects (1989—2004)]. – Visnyk Kyi'vs'kogo slavistychnogo universytetu. Kyi'v, 2005.

Kryvonos, R. A.; Ovsij, I.O, 1999. Ukrain's'ko-nimec'ki vidnosyny u 90-h rokah HH stolittja [Ukrainian-German relations in the 90s of the twentieth century]. – Ljudyna i polityka. Kyi'v, 1999.

Kudrjachenko, A.I., 1995. Jevropejs'ka polityka Federatyvnoi' Respubliki Nimechchyny, 1970—1991 [European policy of the Federal Republic of Germany, 1970-1991]. – Kyi'v: Naukova dumka, 1995.

Kudrjachenko, A.I.; Grabarchuk, G.O., 1994 Ukrain'a j Nimechchyna — dvostoronni vidnosyny na pochatku 90-h rokiv [Ukraine and Germany - bilateral relations in the early 90's]. – Kyi'v: Naukova dumka, 1994.

[Kyiv's'ka Turystychna Asocjacija \[Kyiv Tourist Association\]. Retrieved from http://kta.kyiv.ua/](http://kta.kyiv.ua/)

<http://constructgeo.knu.ua>

- L'vivs'ka Asociacija Rozvytku Turyzmu (LART) [Lviv Association for Tourism Development (LART)]. Retrieved from <https://lart.lviv.ua/>
- Messe Potsdam Termine | Messen Potsdam. Retrieved from <https://www.expodatabase.de/de/expos/59263-potsdam-deutschland>
- Mizhnarodna vystavka-jarmarok «TurEKSPo» - Gal-EKSPo [International Exhibition-Fair "TourEXPO" - Gal-EXPO]. Retrieved from <http://www.galexpo.com.ua/turexpo/>
- Mizhnarodni dokumenty (Federatyvna Respublika Nimechchyna) [International documents (Federal Republic of Germany)]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/c232>
- NTO Ukrai'ny | Golovna storinka [NTO of Ukraine Main page]. Retrieved from <http://www.ntoukraine.org/>
- Oformlennja viz [Registration of visas]. Retrieved from <https://germany.mfa.gov.ua/konsulskipitannya/oformlennya-viz>
- Polozhennja pro Derzhavne agentstvo rozvytku turyzmu Ukrai'ny [Regulations on the State Agency for Tourism Development of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1162-2019-%D0%BF#Text>
- Posohov I. S., Artjem'jev E. V., 2013 Rozvytok industrii' turizmu Nimechchyny: dosvid dlja Ukrai'ny [Development of the German tourism industry: experience for Ukraine]. – Visnyk Harkivs'kogo nacional'nogo universytetu imeni V. N. Karazina, 2013.
- Sajt Posol'stva Ukrai'ny u Federatyvnij Respublici Nimechchyna. [Website of the Embassy of Ukraine in the Federal Republic of Germany]. Retrieved from <https://germany.mfa.gov.ua/>
- Spil'na deklaracija pro osnovy vidnosyn mizh Ukrai'noju i Federatyvnoju Respublikoju Nimechchyna [Joint Declaration on the Fundamentals of Relations between Ukraine and the Federal Republic of Germany]. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276_012#Text
- Starostenko G., 2002. Spivrobitnyctvo Ukrai'ny ta FRN u konteksti jevropejs'koi' integracii [Cooperation of Ukraine and Germany in the context of European integration]. – Aktual'ni problemy mizhnarodnyh vidnosyn. – 2002.
- Tannheimer Tal | Tannheimer Tal Tourismus. Retrieved from <https://www.tannheimertal.com/en/>
- TC Touristik & Caravaning | Leipziger Messe. Retrieved from <https://www.messe-stuttgart.de/tc/en/>
- Tourismuspolitischer Bericht der Bundesregierung – BMWi. Retrieved from https://www.bmwi.de/Redaktion/DE/Publikationen/Tourismus/tourismuspolitischer-bericht-der-bundesregierung-legislatur17.pdf?__blob=publicationFile&v=3
- Tourismusverband Spreewald e.V. | Informationen. Retrieved from: <https://www.spreewald.de/tourismusverband-spreewald-e-v/>
- Turystychna Asociacija Ukrai'ny [Tourist Association of Ukraine]. Retrieved from <http://www.tau.org.ua/>
- Turystychna firma «Fejerija» – Nimechchyna [Travel company "Extravaganza" - Germany]. Retrieved from <https://feerie.com.ua/ru/country/germany>
- Turystychne agentstvo «Akkord-Tur» – Nimechchyna [Travel agency "Accord-Tour" - Germany]. Retrieved from https://www.accordtour.com/avtobusni_tury_vykhidnoho_dnya/nimechchyna
- Turystychne agentstvo «Milenium Pljus» – Nimechchyna [Travel agency "Millennium Plus" - Germany]. Retrieved from <http://milenium-plus.com.ua/bus-tours/avtobusni-tury-u-nimechchynu/>
- Turystychne agentstvo «Prajd-Trevel» – Nimechchyna [Pride Travel Travel Agency - Germany]. Retrieved from <https://pride-travel.com.ua/destination/nimechchyna>
- Turystychne agentstvo Farvater Trevel – Nimechchyna [Travel agency Fairwater Travel - Germany]. Retrieved from https://farvater.travel/uk/vse-tury_tury-v-stranu-germany/
- Ugoda mizh Urjadom Sojuzu Radjans'kyh Socialistychnyh Respublik ta Urjadom Federatyvnoi' Respubliki Nimechchyny pro molodizhni obminy [Agreement between the Government of the Union of Soviet Socialist Republics and the Government of the Federal Republic of Germany on Youth Exchanges]. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276_033#Text
- Ugoda pro asociaciju mizh Ukrai'noju, z odniji' storony, ta Jevropejs'kym Sojuzom, Jevropejs'kym spivtovarystvom z atomnoi' energii' i i'hnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi' storony [Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy

<http://constructgeo.knu.ua>

- Community and their Member States, of the other part]. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
- UITM - Mizhnarodnyj turystychnyj salon «Ukrai'na» [UITM - International Travel Salon "Ukraine"]. Retrieved from <https://www.ukraine-itm.com.ua/uk-UA/>
- UITT - turystychna vystavka «Ukrai'na - Podorozhi ta Turyzm» [UITT - travel exhibition "Ukraine - Travel and Tourism"]. Retrieved from <https://www.uitt-kiev.com/uk-UA/>
- Ukraine Ausflüge und Touren - rent-a-guide. Retrieved from <https://www.rent-a-guide.de/cats/815-staedtereisen-stadtfuehrungen-ukraine>
- Ukrai'ns'ka asociacija aktyvnogo ta ekologichnogo turyzmu [Ukrainian Association of Active and Ecological Tourism]. Retrieved from <http://www.uaeta.net/>
- Ukrayna Bizleri Bekliyor. Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=HpXJHbh-LnA&t=2s&ab_channel=UkraynaBizleriBekliyor
- Wandern in der Ukraine: die schönsten Touren der Region. Retrieved from <https://www.outdooractive.com/de/wandertouren/ukraine/wandern-in-der-ukraine/3610456/>
- Wohnmobiltour - Westukraine & Moldau. Retrieved from https://www.seabridge-tours.de/html/mobiltour.php?kennung=WestukraineMoldau2020_August
- Zakon Ukrai'ny «Pro gromads'ki ob'jednannja» [Law of Ukraine "On Public Associations"]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
- Zakon Ukrai'ny «Pro Turyzm» [Law of Ukraine "On Tourism"]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>